

القضاء و القدر

BESTÄMMELSEN

&
Ödet

Av

Imâm, Faqîh, Allâmah och Shaykh
Muhammad bin Sâlih bin 'Uthaymîn (d. 1421)

Översättning:
www.darulhadith.com

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

١٤١٨

COPYRIGHT 2016 DARULHADITH.COM

ALLT MATERIAL PÅ DENNA WEBBSIDA ÄR SKYDDAT AV UPPHOVSRÄTTSLAGEN

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Lov och pris tillkommer Allâh. Vi lovprisar Honom, ber Honom om hjälp och förlåtelse och vänder oss till Honom. Vi söker skydd hos Allâh mot våra själs ondska och dåliga handlingar. Den Allâh vägleder, kan ingen missleda, och den Allâh missleder, kan ingen vägleda. Jag vittnar att det inte finns någon sann gud utom Allâh allena, ingen partner har Han, och jag vittnar att Muhammad är Hans slav och sändebud. Allâh (ta'âlâ) sände honom innan Domedagen för att förkunna glada budskap, varna, kalla till Honom på Hans order och verka som en ledlyr. Han förkunnade budskapet, fullbordade ansvaret, rådde samfundet och kämpade för Allâh som sig bör till dess att han dog. Må Allâh hylla och sända fred över honom, hans ätt, hans följeslagare och alla som följer dem fram till Domedagen.

Ädla bröder! I det här sammanträdet kommer vi att granska ett viktigt ämne som berör samtliga muslimer. Det handlar nämligen om Allâhs bestämmelse och öde. Frågan är egentligen klar och tydlig. Vi hade aldrig tagit upp den om det bland annat inte hade ställts så många frågor om den, om den inte hade varit oklar för så många människor, om inte så många hade gått in i den (på gott och ont), om inte drifterna hade varit så vanliga och många och om inte syndaren hade rättfärdigat sina synder med hjälp av bestämmelsen och ödet.

I alla tider har det funnits delade åsikter om bestämmelsen och ödet. Det har rapporterats hur följeslagarna disputerade om ödet varpå profeten (sallâ Allâhu 'alayhi wa sallam) förbjöd dem det och sade att det var den sortens dispyt som orsakade de forna samfundens undergång. Allâh har dock väglett Sina troende slavar Salaf som tog den måttliga vägen inom kunskap och dogm.

Allâhs (ta'âlâ) bestämmelse och öde hör till Hans (subhânahu wa ta'âlâ) herravälde över skapelsen. De är nämligen en del av den Tawhîd som de lärda har delat upp i tre kategorier:

- 1 – Tawhîd-ul-Ulûhiyyah som handlar om att dyrka endast Allâh (ta'âlâ).
- 2 – Tawhîd-ur-Rubûbiyyah som handlar om att endast Allâh (ta'âlâ) skapar, härskar och upprätthåller.

3 – Tawhîd-ul-Asmâ' was-Sifât som handlar om att Allâh är ensam om Sina namn och egenskaper.

Tron på ödet är en del av tron på Allâhs ('azza wa djall) herravälde, Tawhîd-ur-Rubûbiyyah. Därför sade Imâm Ahmad (rahimahullâh):

”Ödet är Allâhs förmåga.”

Ty ödet hör tvivelsutan till Hans allomfattande förmåga.

Ödet är även Allâhs (ta'âlâ) dolda hemlighet som endast Han (subhânahu wa ta'âlâ) känner till. Det är nedskrivet i den Bevarade tavlan som ingen annan har tillgång till. Vi vet ju inte vad Allâh har bestämt till vår fördel eller nackdel. Inte heller vet vi vad som är bestämt för skapelsen förrän det bestämda äger rum eller via en sann underrättning.

När det kommer till ödet så har det islamiska samfundet delats upp i tre grupper:

Den första: En grupp som bekräftar ödet överdrivet mycket och negerar slavens förmåga och val. De säger att slaven saknar såväl förmåga som val och att han är påtvingad utan valförmåga. De liknar honom vid trädet som drabbas av en vind. De gör ingen skillnad mellan slavens frivilliga handling och ofrivilliga handling. Det råder inga tvivel om att dessa människor är vilsna. Det är välkänt enligt religionen, intellektet och seden att man skiljer mellan en frivillig handling och en ofrivillig handling.

Den andra: En grupp som bekräftar slavens förmåga och val överdrivet mycket. De går så långt att de negerar att Allâh (ta'âlâ) vill, väljer eller skapar slavens handling. De menar att slaven handlar självständigt. Vissa av dem är så extrema att de till och med säger att Allâh (ta'âlâ) inte vet vad slaverna skall göra förrän de har gjort det. De bekräftar nämligen slavens förmåga och val till en extrem grad.

Den tredje: De troende som vägleds av Allâh till sanningen inom de frågor som människorna blivit oense om. De är Ahl-us-Sunnah wal-Djamâ'ah. De går på den måttliga vägen och håller sig till bevisen i Sharî'ah och intellektet. De säger att handlingarna som Allâh (ta'âlâ) skapar i skapelsen består av två typer:

Den första: De handlingar som Allâh (tabârak wa ta'âlâ) låter ske i Sina skapelser. Ingen annans vilja påverkar här. Exempel på dessa handlingar är regnet, växtligheten, livet, döden, sjukdomarna, hälsan och många andra företeelser som skådas i Allâhs (ta'âlâ) skapelser. Ingen val eller vilja påverkar här. Allting handlar enbart om Allâhs (ta'âlâ) vilja.

Den andra: De handlingar som alla viljebärande skapelser gör. Dessa handlingar äger rum utmed handlarnas val och vilja. Ty Allâh (ta'âlâ) har låtit dem förfoga över dem. Allâh (ta'âlâ) sade:

لَمِنْ شَاءِ مِنْكُمْ أَنْ يَسْتَقِيمَ

”Till dem av er som vill följa en rak väg.”¹

¹ 81:28

مِنْكُمْ مَّنْ يُرِيدُ الدُّنْيَا وَمِنْكُمْ مَّنْ يُرِيدُ الْآخِرَةَ

”Det fanns de bland er som inte hade annat än denna världen för ögonen och det fanns de som såg mot nästa liv.”²

فَمَنْ شَاءَ فَلْيُؤْمِنْ وَمَنْ شَاءَ فَلْيُكْفِرْ

”Låt därför den tro som vill tro, och låt den häda som vill häda.”³

Människan vet vad hon gör frivilligt och vad hon gör ofrivilligt och påtvingat. Människan stiger frivilligt nedför stegen från taket och vet att hon gör det frivilligt. Men om hon råkar trilla ned från taket så vet hon att det var ofrivilligt. Hon skiljer mellan de båda handlingarna och vet att den första var frivillig medan den andra var ofrivillig. Det vet ju alla människor.

Människan vet att när hon lider av läckage så är det inget som sker frivilligt. Och om hon är frisk så urinerar hon frivilligt. Människan skiljer alltså mellan de båda fallen. Ingen förnekar skillnaden. Detsamma gäller allting annat som händer slaven; han vet vad som händer honom frivilligt och ofrivilligt. Det hör till Allåhs (‘azza wa djall) nåd att människan till och med gör saker och ting frivilligt utan att ställas inför rätta för dem. Sådant är fallet med den som gör något utav glömska eller i sömnen. Allåh (ta‘âlâ) sade om grottfolket:

وَنُقَلِّبُهُمْ ذَاتَ الْيَمِينِ وَذَاتَ الشَّمَالِ وَكَلْبُهُمْ بَاسِطٌ ذِرَاعَيْهِ بِالْوَصِيدِ

”Vi lät dem vända sig än på höger sida, än på vänster och deras hund låg vid ingången med utsträckta framben.”⁴

² 3:152

³ 18:29

⁴ 18:18

Det var de som rörde på sig, men i och med att den sovande varken gör något frivilligt eller straffas för det han gör, så tillskrev Allâh (ta'âlâ) handlingen Sig själv. Profeten (sallâ Allâhu 'alayhi wa sallam) sade:

”Den som glömmet under tiden han fastar och äter eller dricker, skall fullborda sin fasta. Det är ingen annan än Allâh som har gett honom att äta och dricka.”

Han associerade ätandet och drickandet med Allâh ('azza wa djall) eftersom de skedde utav glömska. Till följd därav påminner de om ofrivilliga handlingar. Alla känner vi till skillnaden mellan en ofrivillig smärta och tankspriddhet som vi inte känner orsakerna till och en smärta, eller en lycka, som är en följd av något frivilligt. Detta är klart och tydligt och lov och pris tillkommer Allâh.

Om vi hade följt den första åsikten som bekräftar ödet överdrivet mycket skulle hela föreskriften rivits från grunden. Åsikten som säger att slaven saknar val fordrar att han som gör goda handlingar inte beröms medan han som gör dåliga handlingar inte fördöms eftersom ingen av dem gör något frivilligt. Det innebär i så fall – och fjärran är Allâh från det – att Allâh (tabârak wa ta'âlâ) är orättvis mot syndaren när Han straffar honom för hans synd därför att han har handlat ofrivilligt. Det är något som tvivelsutan opponerar sig Qur'ânen. Allâh (tabârak wa ta'âlâ) sade:

وَقَالَ قَرِينُهُ هَذَا مَا لَدَيَّ عَتِيدٌ أَلْقِيَا فِي جَهَنَّمَ كُلَّ كَفَّارٍ عَنِيدٍ مَنَّاعٍ لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ مُّرِيبٍ الَّذِي
 جَعَلَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَأَلْقِيَاهُ فِي الْعَذَابِ الشَّدِيدِ قَالَ قَرِينُهُ رَبَّنَا مَا أَطْعَيْتُهُ وَلَكِنْ كَانَ فِي
 ضَلَالٍ بَعِيدٍ قَالَ لَا تَخْتَصِمُوا لَدَيَّ وَقَدْ قَدَّمْتُ إِلَيْكُمْ بِالْوَعِيدِ مَا يُبَدِّلُ الْقَوْلُ لَدَيَّ وَمَا أَنَا
 بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ

”Och hans ständige följeslagare skall säga: ”Hos mig ligger allt [upptecknat och] klart.” [Då faller Allâhs dom:] ”Kasta i helvetet var och en som framhårdade i otro, som spärrade vägen för det goda, som kränkte andras rätt och sådde tvivel och som satte andra gudar vid Allâhs sida - kasta honom ned där pinan är som svårast!” En vän som följde honom överallt [i livet] skall säga: ”Herre, jag tvingade honom aldrig att göra det som är orätt; han hade gått vilse och drivit synden till dess yttersta gräns!” Han skall säga: ”Träta inte inför Mig! Jag varnade er i tid. Min dom står fast, och Jag tillfogar ingen slav orätt!”⁵

Han (subhânah) klargjorde att Hans straff är inte orättvist utan fullständigt rättvist. Allâh har ju hotat dem, visat dem den rätta vägen och förklarat både sanningen och falskheten för dem. De har ingen ursäkt inför Allâh (‘azza wa djall). Om vi hade haft deras falska teori skulle Allâhs (ta'âlâ) ord:

رُسُلًا مُّبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ

⁵ 50:23-29

”Sändebud som förde med sig ett glatt budskap om hopp och varnande ord, för att människorna, efter [att ha hört] sändebuden, inte skall kunna skylla på [okunnighet] inför Allâh.”⁶

gått om intet. Allâh (tabârak wa ta’âlâ) nekade ursäkterna efter att sändebuden hade sänts. Därmed har sanningen klargjorts. Om ödet hade varit deras ursäkt skulle det även gällt efter att sändebuden sänts eftersom Allâhs (ta’âlâ) öde varar för alltid, både före sändebuden och efter sändebuden. Alltså förkastas den här teorin av bevisen och verkligheten, vilket vi har klargjort med de tidigare exemplen.

Den andra åsikten avvisas också av bevisen och verkligheten. Bevisen klargör uttryckligt att människans vilja är underordnad Allâhs (’azza wa djall) vilja. Allâh (ta’âlâ) sade:

إِنَّ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ لِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَسْتَقِيمَ وَمَا تَشَاؤُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ

”Denna [Skrift] är ingenting mindre än en påminnelse till alla människor - till dem av er som vill följa en rak väg. Men ni kan bara vilja om Allâh, skapelsernas Herre, vill.”⁷

وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَيَخْتَارُ مَا كَانَ لَهُمُ الْخَيْرَةُ

”Din Herre skapar vad Han vill och Han väljer för dem det bästa.”⁸

وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى دَارِ السَّلَامِ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

”Allâh kallar till den eviga fredens boning och Han leder den Han vill till den raka vägen.”⁹

⁶ 4:165

⁷ 81:27-29

⁸ 28:68

⁹ 10:25

De som har denna dogm negerar i själva verket en av Herraväldets aspekter. De påstår att det finns saker och ting i Allåhs (ta'âlâ) herravälde som Han inte vill skall finnas eller skapas. Men allt som finns existerar för att Allåh (ta'âlâ) vill att det skall finnas. Allåh skapar allting och uppskattar allting. Dessutom opponerar de sig det som är välkänt av att hela skapelsen tillhör Allåh ('azza wa djall). Allt är nämligen Allåhs ('azza wa djall). Det är omöjligt att något existerar i Hans (tabârak wa ta'âlâ) herravälde om Han inte vill att det skall existera.

Men om allting beror på Allåhs (tabârak wa ta'âlâ) vilja och Han förfogar över allting, vad skall då människan göra? Vad skall människan ta sig till om Allâh (ta'âlâ) har bestämt att hon skall gå vilse och missledas? Jo, Allâh (tabârak wa ta'âlâ) vägleder endast personen som Han vet förtjänar vägledning på samma sätt som Han vilseleder endast personen som Han vet förtjänar villfarelse. Allâh (tabârak wa ta'âlâ) sade:

فَلَمَّا زَاغُوا أَزَاغَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ

”Men när de vek av, vilseledde Allâh deras hjärtan.”¹⁰

فَبِمَا نَقْضِهِمْ مِيثَاقَهُمْ لَعَنَّاهُمْ وَجَعَلْنَا قُلُوبَهُمْ قَاسِيَةً يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَن مَّوَاضِعِهِ وَنَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ

”När de sedan svek sina löften, fördömde Vi dem och lät deras hjärtan hårdna. De förvränger orden och bryter ut dem ur deras sammanhang och de har glömt en del av det som de förmanades att lägga på minnet.”¹¹

Allâh (tabârak wa ta'âlâ) klargjorde att Han vilseleder endast slaven för att han själv har orsakat sin villfarelse. Slaven vet ju som sagt inte vad Allâh (ta'âlâ) har bestämt för honom. Han känner endast till ödet när det bestämda har skett. Han vet ju inte i fall Allâh (ta'âlâ) har bestämt att han skall vara vilsen eller vägled. Hur kommer det sig att han tar vägen till villfarelsen och sedan skyller på att Allâh (ta'âlâ) ville det? Bör han inte ta vägledningens väg och säga att Allâh (ta'âlâ) ville vägleda honom till den raka vägen? Är det lämpligt att människan bekräftar ödet i samband med villfarelse och förnekar det i samband med lydnad? Nej, det är verkligen inte lämpligt att hon gör det. När hon går vilse eller trotsar Allâh säger hon att det var bestämt och att hon hittar ingen väg ut ur Allåhs beslut och bestämmelse. Och när Allâh vägleder henne till lydnad och vägledning, säger hon att det är hennes egen förtjänst. Sen tror hon att hon har gjort Allâh en tjänst och säger att hon har gjort det på egen hand. Hon förnekar ödet i förhållande till lydnad, bekräftar det i förhållande till olydnad. Det är omöjligt.

¹⁰ 61:5

¹¹ 5:13

Faktum är att människan besitter både förmåga och val. Vägledningen är inte oklarare än levebrödet och studierna. Alla vet ju att människans levebröd är bestämt. Trots det eftersträvar hon det såväl inrikes som utrikes, till höger och till vänster. Hon sitter inte hemma och säger:

”Om det är bestämt att jag skall få levebröd så får jag det i alla fall.”

Hon kommer att sträva efter det trots att strävan är förknippad med handling. Det har bekräftats via Ibn Mas'ûd (radhiya Allâhu 'anh) att profeten (sallâ Allâh 'alayhi wa sallam) sade:

”Varenda en av er får sin skapelse samlad i sin moders mage i fyrtio dygn. Därefter blir den till en blodgrodd lika länge. Därefter blir den till en köttklump lika länge. Därefter skickas en ängel till den varvid den beordras att skriva ned fyra saker; dess uppehälle, livslängd, handling och om den skall vara olycklig eller lycklig.”

Upphållet är nedskrivet liksom de goda respektive dåliga handlingarna är nedskrivna. Varför gör du allt för att få tag på det här livets levebröd men inte för att göra goda handlingar och hamna i paradiset? Det är ju samma sak. Det finns ingen skillnad mellan dem. Du kämpar för ditt levebröd och ditt liv och gör allt för att leva längre. Om du blir sjuk reser du jorden runt för att hitta en skicklig läkare som kan bota dig. Trots det kommer du inte att leva längre än vad som har bestämts. Ditt liv kommer varken att bli längre eller kortare för det. Du kommer inte att förlita dig på ödet och säga:

”Jag stannar hemma. Om Allâh har bestämt att jag skall leva längre så gör jag det i alla fall.”

Du kommer att göra allt för att hitta en läkare som kan bota dig med Allâhs tillstånd. Varför gör du inte samma sak för nästa liv och de goda handlingarna?

Ödet är som sagt en dold hemlighet som du aldrig kommer att avslöja. Nu står du vid ett vägskäl. En väg leder dig till sundhet, seger, lycka och ära. En annan väg leder dig till undergång, ånger och förnedring. Du står mellan dem båda. Det är upp till dig nu. Ingen hindrar dig från att gå till höger och ingen hindrar dig från att gå till vänster. Om du vill, tar du en väg, och om du vill, tar du en annan. Vad sägs om att ta vägen till höger och säga att det var ödet?

Om du skall resa till en stad och kan välja mellan en väg som är jämn, kort och säker och en annan som är ojämn, lång och osäker, ser vi hur du väljer den första vägen. Du kommer inte att ta den ojämna, långa och osäkra vägen. Detta gällande den materiella vägen. Den immateriella vägen är likadan. Det finns ingen skillnad mellan dem. Allting handlar om begären och lustarna som kan styra och överrumpla intellektet ibland. Den troendes intellekt måste överrumpla hans lust. Om han låter sitt friska intellekt styra, får det honom att inse vad som är skadligt respektive nyttigt och glädjande för honom.

Det klargör att människan gör sina frivilliga handlingar frivilligt och inte påtvingat. Såsom hon handlar frivilligt i det här livet och väljer en handelsvara efter egen önskan går hon även en frivillig väg till nästa liv. Faktum är att vägen till nästa liv är mycket tydligare än vägen till det här livet. Ty vägen till nästa liv är klargjord av Allâh (ta'âlâ) i Qur'ânen och av Hans sändebud (sallâ Allâhu 'alayhi wa sallam). Till följd därav måste vägen till nästa liv vara klarare och tydligare. Trots det tar människan vägen till det här livet som inte garanterar några frukter och lämnar vägen till nästa liv vars frukter är garanterade och kända eftersom Allâh har bekräftat dem – och Allâh (tabârak wa ta'âlâ) bryter inte Sitt löfte.

Till Ahl-us-Sunnah wal-Djamâ'ahs dogm hör att människan handlar och talar frivilligt samtidigt som hennes vilja och val är underordnade Allâhs (tabârak wa ta'âlâ) vilja. Ahl-us-Sunnah wal-Djamâ'ah tror också på att Allâhs (ta'âlâ) vilja är överensstämmande med Hans vishet och att Hans (subhânahu wa ta'âlâ) vilja är inte endast en vilja. Hans vilja är nämligen överensstämmande med Hans vishet. Ett av Allâhs namn är al-Hakîm som står för den bemästrande Domaren som dömer saker och ting ur universella, föreskrivna och praktiska perspektiv. Med Sin vishet bestämmer Allâh (ta'âlâ) vilka skapelser som skall vägledas av dem som Han vet vill ha sanningen och har ett rättfärdigt hjärta samt vilka skapelser som skall vilseledas av dem som Han vet inte accepterar islam. Allâh (tabârak wa ta'âlâ) vägrar att denne skall tillhöra de vägledda så länge Allâh inte förnyar och ändrar hans vilja. Allâh (ta'âlâ) är ju trots allt kapabel till allt. Allâh vägrar att saker och ting sker utan anledningar.

ÖDETS NIVÅER

Enligt Ahl-us-Sunnah wal-Djamâ'ah består bestämmelsen och ödet av fyra nivåer:

Den första nivån: Kunskapen. Människan skall vara övertygad om att Allâh (ta'âlâ) vet allting och att Han vet absolut allt vad som finns i himlarna och på jorden. Det spelar ingen roll om det handlar om Hans egna handlingar eller om Hans skapelses handlingar. Människan skall veta att inget på jorden eller i himlen är dolt för Allâh (tabârak wa ta'âlâ).

Den andra nivån: Skriften. Allâh (tabârak wa ta'âlâ) har skrivit ned alltets öde i den Bevarade tavlan. Dessa två nivåer nämnde Allâh (ta'âlâ) i en och samma vers när Han sade:

أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّ ذَلِكَ فِي كِتَابٍ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ

”Visste du inte att Allâh har kännedom om allt i himlen och på jorden? Allt detta är upptecknat och bevarat. Det kostar inte Allâh någon möda.”¹²

Allâh (subhânah) inledde med kunskapen och sade:

إِنَّ ذَلِكَ فِي كِتَابٍ

”Allt detta är upptecknat och bevarat.”

Det vill säga nedskrivet i den Bevarade tavlan. Allâhs sändebud (sallâ Allâhu 'alayhi wa sallam) sade:

”Det första Allâh skapade var pennan. Han sade till den: ”Skriv.” Den sade: ”Herre! Vad skall jag skriva?” Han sade: ”Skriv alltets öden fram till Domedagen.”

¹² 22:70

När profeten (sallâ Allâhu 'alayhi wa sallam) blev frågad om våra handlingar är bestämda eller inte sade han att de är bestämda. Och när han blev frågad om meningen med handlingarna och i fall man inte borde förlita sig på ödet sade han:

”Handla! Allt är underlättat för det som man är skapad för.”

Profeten (sallâ Allâhu 'alayhi wa sallam) befalldes dem att handla. Handla! Det som du har skapats för är underlättat för dig. Efter det läste han (sallâ Allâhu 'alayhi wa sallam) upp Allâhs (ta'âlâ) ord:

فَأَمَّا مَنْ أَعْطَىٰ وَاتَّقَىٰ وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَىٰ فَسَنِيسِرُهُ لِلْيُسْرَىٰ وَأَمَّا مَنْ بَخِلَ وَاسْتَغْنَىٰ وَكَذَّبَ
بِالْحُسْنَىٰ فَسَنِيسِرُهُ لِلْعُسْرَىٰ

”För den som villigt ger [av sina ägodelar] och fruktar Allâh och som tror på det högsta goda, skall Vi göra det lätt [att följa religionens bud]. Men den som håller hårt om penningpåsen och som [därför att han är rik] tror sig vara fri från allt beroende och som förnekar det högsta goda, [för honom] skall Vi göra det tungt och svårt.”¹³

Den tredje nivån: Viljan. Allâhs (tabârak wa ta'âlâ) vilja ligger bakom allt befintligt och obefintligt i himlarna och på jorden. Det som finns finns för att Allâh (ta'âlâ) vill att det skall finnas. Det som inte finns finns inte för att Allâh (ta'âlâ) inte vill att det skall finnas. Det bevisas tillsynes i den ädla Qur'ânen. Allâh (ta'âlâ) har bekräftat Sin vilja i Sina handlingar och i slavarnas handlingar. Allâh (ta'âlâ) sade:

إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ لِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَسْتَقِيمَ وَمَا تَشَاؤُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ

”Denna [Skrift] är ingenting mindre än en påminnelse till alla människor - till dem av er som vill följa en rak väg. Men ni kan bara vilja om Allâh, skapelsernas Herre, vill.”¹⁴

¹³ 92:5-10

¹⁴ 81:27-29

وَكُوْ شَاءَ رَبُّكَ مَا فَعَلُوْهُ

”Hade det varit din Herres vilja skulle de inte ha gjort detta.”¹⁵

وَكُوْ شَاءَ اللّٰهُ مَا افْتَتَلُوْا وَلَكِنَّ اللّٰهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيْدُ

”Om Allâh hade velat, skulle de inte ha stridit med varandra; men Allâh gör vad Han vill.”¹⁶

Allâh (ta'âlâ) klargjorde att människornas handlingar sker med Hans vilja. Vad Hans (ta'âlâ) egna handlingar beträffar, så kommer de ofta på tal däribland:

وَكُوْ شَعْنَنَا لَا تَيْنَا كُلَّ نَفْسٍ هُدَاهَا

”Om Vi hade velat, kunde Vi ha väglett varje människa.”¹⁷

وَكُوْ شَاءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ اُمَّةً وَّاحِدَةً

”Hade din Herre velat skulle Han helt visst ha gjort människorna till ett enda samfund.”¹⁸

Många liknande verser bekräftar viljan i Allâhs (tabârak wa ta'âlâ) handlingar.

Tron på ödet är inte fulländad förrän vi tror på att allt befintligt och obefintligt beror på Allâhs vilja. Det finns inget obefintligt utan att Allâh (ta'âlâ) har velat att det skall vara obefintligt. Och det finns inget befintligt utan att Allâh (ta'âlâ) har velat att det skall vara befintligt. Det är omöjligt att något sker i himlarna eller på jorden utan Allâhs (ta'âlâ) vilja.

¹⁵ 6:112

¹⁶ 2:253

¹⁷ 32:13

¹⁸ 11:118

Den fjärde nivån: Skapandet. Vi tror på att Allâh (ta'âlâ) skapar allt. Det finns inget i himlarna eller på jorden utan att Allâh har skapat det. Allâh (tabârak wa ta'âlâ) har till och med skapat döden ehuru döden är avsaknaden av ett liv. Allâh (ta'âlâ) sade:

الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا

”Han som har skapat döden och livet för att sätta er på prov [och låta er visa] vem av er som i sitt handlande är den bäste.”¹⁹

¹⁹ 67:2

Allt som finns i himlarna och på jorden är skapat av Allâh (ta'âlâ). Det finns ingen skapare utom Allâh (tabârak wa ta'âlâ). Vi vet att allt som Han (subhânah) gör är Hans skapelse. Himlarna, jorden, bergen, floderna, solen, månen, stjärnorna, vindarna, människorna och djuren är alla skapade av Allâh. Dessa skapelsers egenskaper, variationer och tillstånd är också skapade av Allâh ('azza wa djall).

Vissa människor kan dock undra hur våra frivilliga handlingar och ord kan vara skapade av Allâh ('azza wa djall). Så är det eftersom våra handlingar och ord härrör från två saker:

1 – Förmåga.

2 – Vilja.

Om människans handling härrör från hennes vilja och förmåga, så är det Allâh ('azza wa djall) som har skapat den här viljan i hennes hjärta. Det är även Allâh ('azza wa djall) som har skapat förmågan i henne. Han skapar alltså det fullkomliga skälet som ligger bakom resultatet. Han som har skapat skälen är Han som har skapat resultatet. Att Allâh (ta'âlâ) har skapat slavens handling framgår alltså i att slavens handling och ord härrör från två saker:

1 – Vilja.

2 – Förmåga.

Han hade inte kunnat handla utan vilja och förmåga. Den som vill handla men är oförmögen klarar inte av att handla på grund av oförmåga. Och den som är förmögen men ovillig handlar inte heller. I och med att handlingen är resultatet av en beslutsam vilja och en fulländad förmåga, så är det Allâh som har skapat den beslutsamma viljan och den fulländade förmågan. På så sätt vet vi hur Allâh (ta'âlâ) har skapat slavens handlingar. För övrigt är det själva slaven som handlar; det är han som renar sig, ber, betalar allmosa, fastar, vallfärdar, utför 'umrah, trotsar och lyder. Dock existerar alla dessa handlingar via viljor och förmågor som Allâh ('azza wa djall) har skapat. Frågan är nämligen klar och tydlig och lov och pris tillkommer Allâh.

Dessa fyra pelare måste alltså bekräftas. De motsäger inte att den viljebärande personen verkligen handlar. Vi säger ju att elden bränner, men det är Allâh (ta'âlâ) som har skapat dess bränning. Den bränner inte av sig själv. Den bränner för att Allâh (ta'âlâ) har låtit den bränna. Således var inte elden som Ibrâhîm (sallâ Allâhu 'alayhi wa sallam) kastades i brännande. Ty Allâh (ta'âlâ) sade till den:

كُونِي بَرْدًا وَسَلَامًا عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ

"Bli svalka och säkerhet för Ibrâhîm!"²⁰

Det är vad elden blev för Ibrâhîm. Så elden i sig bränner inte. Det är Allâh (ta'âlâ) som skapar bränningens styrka i den. Bränningens styrka i förhållande till slavarnas handlingar motsvarar deras vilja och förmåga. Via vilja och förmåga blir handlingen till. Via brännande materia blir bränningen i elden till. Det finns ingen skillnad mellan de båda fallen. Men i och med att slaven har vilja, känslor, val och handlingar, så tillskrivs handlingen honom på riktigt varför han också straffas för sina övertramp, ty han både gör och avstår frivilligt.

Avslutningsvis säger jag att den troende måste behagas av att ha Allâh till Herre. Det innebär bland annat att tro på Allâhs bestämmelse och öde och veta att det finns ingen skillnad mellan hans handlingar och strävan efter levebrödet och flykten från livslängden. Allt är likadant. Allt är nedskrivet. Allt är bestämt. Allt är underlättat för det som människan är skapad för.

Jag ber Allâh (ʿazza wa djall) att Han underlättar för oss de lyckligas handlingar och bestämmer vår rättfärdighet i de båda livet. Lov och pris tillkommer Allâh, skapelsernas Herre. Må Allâh hylla och sända fred över vår profet Muhammad, hans ätt och hans samtliga följeslagare.

Slut och lov och pris tillkommer Allâh (ta'âlâ).

²⁰ 21:69